

2. Матеріали Чиказької конвенції про міжнародну цивільну авіацію, 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_03 (дата звернення: 18.10.2019).

УДК 342.9(043.2)

Юринець Ю.Л., д.ю.н., доцент,
Кулаксіз Ц.С., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

У наш час космічний простір і авіаційна сфера займають одне з найбільш важливих місць у сучасному світі. Завдяки їх детальному дослідженню, відбувається виникнення і розвиток нанотехнологій, які необхідні суспільству для повноцінного еволюціонування. Авіаційна галузь провідних авіаційних країн світу визначає важливість участі держави як регулюючого та контролюючого органу, що, насамперед, гарантує безпеку авіації, національну безпеку та потреби економіки та суспільства у авіаційній справі та повітряних перевезеннях. Державне регулювання створює умови для вдалої та ефективної діяльності суб'єктів та об'єктів управління в цивільній авіації, яке є ефективним не лише, здійснюючи правові методи, а й застосовуючи адміністративні та економічні засоби: розробка правил перевезень, стандартів, сертифікація та ліцензування.

Відповідно до рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) державне регулювання авіаційної галузі з метою забезпечення впровадження міжнародних стандартів, імплементації норм міжнародного повітряного права, укладення та регулювання угод про повітряне сполучення, а також для врегулювання відносин між органами влади та суб'єктами авіаційного ринку повинне здійснюватися на трьох рівнях: національному, двосторонньому та багатосторонньому [1, с. 31]. Теперішній стан системи державного регулювання у сфері авіації України свідчить про те, що в цілому вищезазначені рівні реалізуються. Верховною Радою України визначено основні напрями державної політики у сфері цивільної авіації та законодавчі засади за допомогою яких вона буде реалізовуватись. Кабінет Міністрів України у відповідності та у межах своїх повноважень здійснює загальне державне регулювання використання повітряного простору та діяльності цивільної авіації.

Президент України та Кабінет Міністрів України забезпечують ефективну державну політику щодо розвитку авіації України відповідно до Конституції України та законів України.

У п. 5 ст. 4 Повітряного кодексу України зазначено органи, що здійснюють державне регулювання цивільної авіації: 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту (Міністерство інфраструктури України); 2) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в галузі цивільної авіації (Державна авіаційна служба України); 3) національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту.

Завдання та функції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в галузі цивільної авіації визначаються Повітряним кодексом України, Положенням про Міністерство інфраструктури України, затвердженим Указом Президента України від 12 травня 2011 р. № 581/2011, Положенням про Державну авіаційну службу України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 520.

Зокрема, Міністерство інфраструктури України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері авіаційного транспорту та у сфері використання повітряного простору України. Згідно Положення про Державну авіаційну службу України – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури, основними завданнями якого є: 1) реалізація державної політики у сфері цивільної авіації та використання повітряного простору України; 2) внесення пропозицій Міністрові інфраструктури щодо забезпечення формування державної політики у сфері цивільної авіації та використання повітряного простору України; 3) організація використання повітряного простору України; 4) здійснення державного контролю та нагляду за безпекою цивільної авіації, нагляду за забезпеченням аеронавігаційного обслуговування.

Попри велику увагу до даної сфери та відведення ряду засобів щодо поліпшення функціонування наведених вище аспектів, цивільна авіація України має певні недоліки, які потребують більш доцільного регулювання. Для цього Кабінет Міністрів України затвердив постанову «Про серйозні недоліки в роботі та невідкладні заходи щодо поліпшення діяльності цивільної авіації», невід’ємними складовими якої є «Невідкладні заходи поліпшення діяльності

цивільної авіації» та «Концепція розвитку цивільної авіації України». Остання визначила основні напрями розвитку цивільної авіації України на 2015–2020 роки та шляхи розв'язання проблем, які прогнозуються на цей період.

Проблемним залишається питання щодо здійснення державного регулювання цивільної авіації Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту. На сьогодні утворення нового Нацрегулятора у сфері транспорту передбачене лише проектом Закону про державне регулювання у сфері транспорту, зареєстрованим 11 травня 2016 р. № 4640. Згідно даного законопроекту Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, повинна забезпечувати ефективне державне регулювання діяльності на ринках природних монополій та суміжних ринках у галузі транспорту, в тому числі авіаційного, шляхом: 1) збалансування інтересів суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на ринку транспортних послуг, що перебуває у стані природної монополії, та споживачів їх послуг; 2) забезпечення рівних можливостей доступу до послуг підприємств транспорту, які здійснюють свою діяльність на ринку, що перебуває у стані природної монополії; 3) запобігання монополізації та сприяння конкуренції на суміжних ринках; 4) формування цінової і тарифної політики на ринку транспортних послуг із застосуванням стимулюючих механізмів, контролю за ціноутворенням, недопущення перехресного субсидювання [2].

Підсумовуючи вище зазначене, слід вказати, що ефективний розвиток цивільної авіації України в великій більшості залежить від якості державного регулювання, яке за допомогою правових, економічних та адміністративних засобів упорядковує сферу цивільної авіації. Оскільки дане питання є дуже актуальним та важливим у наш час для розвитку суспільства та країни, вирішення наведених раніше проблем потребує втручання, що в майбутньому може забезпечити подальший розвиток відносин авіакомпаній та аеропорту, хендлінгу, що є складовими частинами взаємодії суб'єктів цивільної авіації.

Література

1. Антощишина Н.І. Система державного регулювання авіаційних перевезень в Україні. Київ: Інвестиції: практика та досвід, 2013. № 23. С. 31-34.

2. Про державне регулювання у сфері транспорту: проект закону, зареєстрований 11 трав. 2016 р. № 4640. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59037 (дата звернення: 18.10.2019).